

Vastuskiri Hiiumaa valla üldplaneeringu eelnõu kohta

Hiiumaa vald
valitsus@hiiumaa.ee

Austatud Hiiumaa vallavalitsus

Oleme tutvunud Hiiumaa valla üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande eelnõu avaliku väljapanekuga ja keskkonnamõju strateegilise hindamise programmi/väljatöötamise kavatsusega ning käesoleva kirjaga esitame RMK ettepanekud ja vastuväited Hiiumaa valla üldplaneeringu eelnõu kohta.

Sääretirbi telkimisala FID 54

Ettepanek: virgestusala piir viia kokku PLK piiriga, nii oli ka sisendettepanekus.

P 4.2 Maakasutuse juhtotstarbe määramine (lk 26)

RMK haldusaladele peamiselt Kärkla linna piiril ja Kalanas on planeeritud asukohavaliku mõjuanalüüsi koostamata segahoonestuse, väikeelamu, jäätmekäitluse, tehnoehitise ja tootmise alad, millega me ei saa nõustuda. Need maad on vajalikud RMK põhitegevuseks.

P 12 Rohevõrgustiku toimimine (lk 63)

Rohevõrgustiku aladel tuleb metsa majandada viisil, mis rohevõrgustikku ei kahjusta ning tagada vähemalt 50m laiuste katkematute metsaga kaetud koridoride säilimine.

Ettepanek sõnastada tingimus ümber - 50 meetri nõude täitmist ei suuda keegi kontrollida ja tekitab näiteks metsamaal lihtsalt väljakujunenud puistute täiendavat fragmenteerumist.

Teeme ettepaneku sõnastada nimetatud punkt ümber järgnevalt:

rohevõrgustiku aladel tuleb metsa majandamiseks tehtavad tööd planeerida selliselt, et metsamaa kõlvikut ei katkestata rohevõrgustiku ulatuses lagedaks raiutava alaga.

P 14 Väärtuslike põllumajandusmaade määramine (lk 65)

Väärtuslikeks põllumaadeks on määratud metsamaade lagedamaid otsi, mis piirnevad põldudega. Selliste poollagedate alade puhul on metsastamine (v.a. põlluna kasutatavad osad) kõige mõistlikum kasutus. Teeme ettepaneku üheskoos täpsustada väärtuslike põllumaade paiknemine riigimetsamaal.

P 15.1 Väärtuslikud maastikud (lk 66)

Maakasutuse muutmisel ja maastikuhoolduse kavandamisel tuleb võimalusel:

-vältida metsaistutamist põllu- ja rohumaadel;

Ei pea keeldu mõistlikuks, palume eemaldada või täpsustada. Kasutusest väljas olevad rohumaad paratamatult võsastuvad.

-säilitada vanemaid puudesalusid ja üksikpuid põldude vahel ja teede ääres;

Palume täpsustada üldplaneeringus, millistele tingimustele vastavad puistud väärtuslikel maastikel kvalifitseeruvad „vanemaks puudesaluks“.

-vanemat (> 60a) männi- ja segametsa (okas- ja lehtpuud) majandada püsimeetsana;

Teeme ettepaneku täpsustada üldplaneeringu tekstis, millistele tunnustele peab mets vastama, et selle kohta saaks öelda – mets on majandatud püsimeetsana. Üldplaneeringuga seatavad piirangud peavad olema kõigile ühtemoodi arusaadavad.

-endisi lehtmetsaga kaetud ja väärtusliku taimeistikuga (kaitsealused liigid) puisniite majandada püsimeetsana.

Palume täpsustada üldplaneeringus, millistele tingimustele vastavad puistud väärtuslikel maastikel kvalifitseeruvad nimetatud kriteeriumi (endised lehtmetsad) alla. Samuti teeme ettepaneku täpsustada üldplaneeringu tekstis, millistele tunnustele peab mets vastama, et selle kohta saaks öelda – mets on majandatud püsimeetsana. Üldplaneeringuga seatavad piirangud peavad olema kõigile ühtemoodi arusaadavad.

Ükski metsakasvatuse või raie töö ei too kaasa maakasutuse muutumist, maad kasutatakse endiselt edasi metsa hoidmiseks ja kasvatamiseks. Teeme ettepaneku täpsustada pealkirja, lisades sinna „metsatööde planeerimisel ja tegemisel“.

P 15.2 Väärtuslikud metsamaastikud (lk 67)

Väärtuslikule metsamaastikule määratakse järgmised tingimused:

- väärtuslikul metsamaastiku kõrgendatud avaliku huvi ulatus täpsustatakse metsakorraldustööde käigus koostöös metsaomaniku ja kohaliku omavalitsusega;

Teeme ettepaneku muuta sõnastust „...täpsustatakse ala majandamise kava koostamise käigus koostöös....“. Metsakorraldustöö on spetsiifiline termin ja tähendab eraldi kasvatavate puude ja metsa erinevate tunnuste kirjeldamist andmebaasides metsatähistamise käigus. Metsakorraldus ei ole kuidagi seotud puhkemetsade piiride määramisega.

-raied kooskõlastatakse kohaliku omavalitsusega enne metsateatise registreerimist;

Teeme ettepaneku täpsustada sõnastust „Riigimetsa Majandamise Keskuse poolt hallatavates metsades määratakse raieala suurus ja raieviisid koostöös kohaliku omavalitsusega koostatavates metsamajandamiskavades.“ Ei ole mingit mõtet nõuda metsateatise kooskõlastamist kohaliku omavalitsusega, kui metsateatise esitamise aluseks on KOV ja RMK vahel kooskõlastatud ala metsamajandamise kava.

- väärtuslikku metsaala käsitletakse ühe tervikuna, millel välja raiutud või välja langenud puud asendatakse või asenduvad kasvukohale looduslikult omaste puudega, mille tulemusel kujuneb erivanuseliste ja eriliigiliste puistute olem ühel tervikalal (tervikala so ÜP kaardil märgitud väärtuslikud metsaalad ühe iseloomuga piirkonnas või selle ümber);

See ei ole tingimus majandamiseks, vaid pigem sissejuhatavat teksti ja neid metsi iseloomustav osa. Ettepanek tõsta 15.2 peatüki algusesse.

-kasutatavad raieliigid peavad tagama võimalikult paljude puude säilimise koos jätkusuutliku metsauuendusega ning raiutava ala täius ei tohi minna madalamale kui 0.5 (turberaie põhimõtted või valikraie, mida tehakse püsimeetsana majandamise eesmärgil üksikute puude ja väikehailude raiumisega. Väikehailude läbimõõt võib olla kuni 20 meetrit). Taotleda erivanuselist struktuuri – säilitada alusmetsa, põõsaid ja noori puid. Taotleda puistu liigirikkust. Säilitada väga vanu ja huvitava võrakujuga puid, osalt ka jalal kuivanud puid, kui need ei kujuta endast ohtu teedel liiklejatele;

Tingimuse esimene pool (peab tagama võimalikult jätkusuutliku metsauuenduse) ja teine pool (täius ei tohi minna madalamale kui 0,5) on üksteist metsakasvatuseks välistavad tingimused. Juhul, kui täius ei tohi neis metsades minna alla 0,5 siis jätkusuutlik uuendamine võimalik ei ole. Ettepanek tingimus sõnastada alljärgnevalt: kasutatavad raieliigid peavad tagama võimalikult paljude puude säilimise koos jätkusuutliku metsauuendusega. Seda tingimust võib täiendada lausega – raieala väljanägemine (raieviis) ja raiutava ala suurused (pindala) kooskõlastatakse ala metsa majandamise kava koostamise ja kooskõlastamise käigus.

-suuremate alade (hailude ja ribade) täielikult lagedaks raiumine saab olla põhjendatud vaid metsa tervislikust seisundist tulenevalt või juhul, kui muul viisil ei ole võimalik tagada metsalise ilme säilitamiseks vajalikku metsauuendust;

Ettepanek jätta välja mitte midagi ütlev sõnade ühend „suuremate alade (hailude ja ribade) täielikult“. Ettepanek on sõnastada tingimus, alustades sõnast „Ala lagedaks raiumine saab olla...“. Iga ala raieliik (kas lage või mõni muu) sõltub kohapealsetest oludest ja see lepitakse kokku ja arutatakse läbi metsa majandamise kavas. Kui on tingimustesse kirja pandud, et riigimetsas toimuvad tööd kokku lepitud kava alusel, siis sellised punktid ÜP tekstis ei ole vajalikud.

-kui lageraie on hädavajalik, siis ei raiuta laiemalt kui 50m ribana ja pindala ei ületa 1 ha. Uue lageraie võib teha siis, kui kõrvalolevatel majandatud üksustel on puud kasvanud vähemalt 5m kõrguseks ning alla 30 a metsa osakaal perimeetris ei tohi olla rohkem kui 33%. Näiteks kui männi raievanus on keskmiselt 90a, siis tähendab, et vähemalt 2/3 raielangi servast peaks külgnema juba noore, >5m kõrguse metsaga;

RMK ei ole nõus planeerimisseadusele tuginedes piirangute seadmisest metsa majandamisele. Metsa majandamisele ÜP käigus piirangu seadmine kuni 1 ha või 50 m laius lageraiele ei ole kuidagi mõistlik ja ei taga metsade majandamisele ja uuendamisele alati ökonoomseid ja mõistlikke lahendusi. Raieala suurused, raieviisid ja piirid sõltuvad alati kohalikest spetsiifilistest looduslikest ja muudest tingimustest ning mingi väga range piiri kehtestamine võib tekitada kasu asemel hoopis metsale tulevikus kahju. Samuti jääb arusaamatuks terminite „perimeeter“ ja „raielangi serv“ kasutamine antud kontekstis. Millisest perimeetrist ja pikkusest seda osakaalu ja 2/3 raielangi servast arvutades otsustajad lähtuma peavad. Kui selline tingimus on tingimata vajalik, siis teeme ettepaneku sõnastada see alljärgnevalt – väärtusliku metsa alal planeeritakse töid eesmärgiga ühtlustada alal kasvavate puistute vanuselist jaotust.

-laoplatid tuleb korrastada 1 kuu jooksul peale materjali äravedu, peenike puidusodi tuleb hajutada selliselt, et taimestik suudaks kasvuperioodil sellest läbi kasvada;

Ettepanek: „1 kuu jooksul“ asemel „esimesel võimalusel“.

-raielankidele ja väljaveo teedele ei tohi jätta sügavamaid roopaid kui 20 cm.

Ettepanek: „väljaveo teedele“ asemel „kokkuveoteedele“- tähendab traktori veoteed langilt laoplatile. Väljaveotee on maantee, mida mööda sõidab autotransport.

ÜP teksti lugedes arusaamatuks, mida täpsemalt mõeldakse püsimeetsanduse all – millistele tingimustele ja millistes piirides peavad metsad vastama, et saaks öelda, need on majandatud püsimeetsa põhimõtteid järgides. Väärtuslike metsade peatükis lk 68 oleks nagu defineeritud püsimeetsandus: „*turberaie põhimõtted või valikraie, mida tehakse püsimeetsana majandamise eesmärgil üksikute puude ja väikehailude raiumisega.*“ See tähendab seda, et nooremates, kui tänase seaduse järgi raieküpsed metsad, püsimeetsakasvatust teha ei saa (valikraie ja turberaie nooremates metsades on keelatud). Sellise arusaama korral tekitab nõue, mis puudutab väärtuslikke maastikke (*vanemat (> 60a) männi- ja segameetsa (okas- ja lehtpuud) majandada püsimeetsana*) vähemalt riigimetsades olukorra, kus 1500-st hektarist KAH alade majandatavast metsast ei saa teha mingeid raieid (k.a. hooldusraieid) ca 500 hektari ulatuses. Need metsad ei

ole veel raieküpsuse eas ja kuna ÜP tekstis on karm nõue nende püsimeetsana majandamiseks, siis on tulemuseks see, et muud raied neis meetsades on ÜP järgi keelatud.

2023 a. ilmunud „Meetsandusteatomik“ (Eino Laas, Veiko Uri) lk 307 tõdetakse mõiste „püsimeetsakasvatuse“ all järgmist: *arukaske ja mändi ei saa kasvatada Eesti reeglite järgi püsimeetsana või püsimeetsas.*

Teeme ettepaneku täpsustada üldplaneeringu tekstis, millistele tunnustele peab mees vastama, et selle kohta saaks öelda – mees on majandatud püsimeetsana. Üldplaneeringuga seatavad piirangud peavad olema kõigile ühtemoodi arusaadavad.

Hiumaa väärtuslikes meetsades lähtub RMK oma plaanides sellest, et neis meetsades oleks nii noori, keskealisi kui ka vanemaid puid ja ka mees, mis jääb raieest puutumata. Mees eluringist tulenevalt tuleb selleks, et mees oleks kogu aeg olemas ja temast oleks tänasega samalaadset rõõmu ja kasu inimestele ka tulevikus, teha siiski mõistlikul määral noortele ja keskealistele puudele ruumi, kus neil oleks võimalus kasvada suurteks ja tugevateks. Millised on parimad meesamajanduslikud võtted selleks, on juba konkreetse majanduskava koostamisega lahendatav. Majanduskava koostamiseks ei ole tingimata vajalik üldplaneeringusse karmide ja mitmeti mõjuvate tingimuste kirjutamine, kuid üldplaneering ka ei takista sellise tegevuskava koostamist juhul, kui sellega ei keelustata kehtiva seadusandlusega lubatavaid raieviise.

Tänaseks on 10 a. majanduskava koostatud koostöös valla ja kogukonnaga järgmistel KAH aladel: Hausma-Paluküla, Kärkla linn, Leemeti, Luidja-Paope küla, Puski küla, Ristna-Kalana küla, Meelste-Tahkuna küla ja Öngu küla. ÜP eelnõust ei selgu, kas ja kuidas tavameetsanduse praktikale ja teaduslikele põhimõtetele tuginevate kavadega arvestatakse.

„Meetsandusteatomik“ (2023 Eino Laas, Veiko Uri) käsitleb mõistet „püsimeetsandus“ järgmiselt (lk 310): *püsimeetsandus (ingl permanent forestry) – väär termin püsimeetsakasvatuse kohta. „Meetsandus“ ise on veel suuremahulisem mõiste kui „mees- ja puidusektor“. Sellise kujuga megatermin „püsimeetsandus“ tähendaks kogu meesandussektori ümberorienteerimist ja -struktureerimist uue paradigma järgi, mida õnneks tagasihoidlikul viisil rakendatav püsimeetsakasvatuse ei eelda mees alternatiivse kasvatusemeetodina.*

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Andres Tammeveski
Hiiumaa meesaülem

5300 4942, hiumaa@rmk.ee